

عائشه ، در چند سالگی با رسول خدا (ص) ازدواج کرده است ؟

لینک فایل ترجمه انگلیسی این متن که توسط یکی از دوستان عزیز از شیعیان پاکستان به نام محمد انجام شده است
سوال کننده : علیرضا امیدبخش

پاسخ :

اهل سنت اصرار دارند که ثابت کنند عائشه در شش سالگی به عقد رسول خدا صلی الله علیه وآله درآمده و در نه سالگی وارد خانه آن حضرت شده است و این مطلب را دلیل بر برتری عائشه بر دیگر همسران رسول خدا می دانند؛ اما آیا حقیقت مطلب نیز همین است ؟

ما در این مقاله این مطلب را بررسی خواهیم کرد.

قبل از پرداختن به اصل مطلب، باید تاریخ ازدواج رسول خدا با عائشه روشن شود تا بعد نتیجه بگیریم که عائشه در هنگام ازدواج با رسول خدا چند سال داشته است.

در باره تاریخ ازدواج رسول خدا صلی الله علیه وآله با عائشه دیدگاه های متفاوتی وجود دارد. محمد بن اسماعیل بخاری ، از خود عائشه نقل می کند که رسول خدا سه سال بعد از حضرت خدیجه سلام الله علیها با او ازدواج کرده است:

حدثنا قُتَيْبَةُ بن سَعِيدٍ حدثنا حُمَيْدُ بن عبد الرحمن عن هِشَامِ بن عُرْوَةَ عن أبيه عن عائِشَةَ رضي الله عنها قالت ما عُرْتُ علي امرأة ما عُرْتُ علي خديجة من كثرة ذكر رسول الله (ص) إياها قالت **وتزوَّجني بعدها بثلاث سنين وأمره ربه عز وجل أو جبريل عليه السلام أن يبشِّرَهَا ببنتٍ في الجنَّة من قَصَبٍ.**

از عائشه نقل شده است که به هیچ زنی به اندازه خدیجه ، حسادت نکردم؛ زیرا: (الف) رسول خدا زیاد از او یاد می کرد؛ (ب) رسول خدا سه سال بعد از خدیجه با من ازدواج کرد؛ (ج) خداوند به رسول خدا و یا جبرئیل دستور داد که به خدیجه سلام رسانده و او را به خانه ای در بهشت بشارت دهد که از نی ساخته شده است.

البخاري الجعفي، محمد بن إسماعيل ابو عبدالله (متوفاي 256هـ)، صحيح البخاري، ج 3 ، ص 3606، ح 3606، كتاب فضائل الصحابة، باب تزويج النبي خديجة وفضلها رضي الله عنها ، تحقيق د. مصطفى ديب البغا، ناشر: دار ابن كثير، اليمامة - بيروت، الطبعة: الثالثة، 1407 - 1987.

با توجه به این که حضرت خدیجه سلام الله علیها در سال دهم بعثت از دنیا رفته اند؛ پس زمان ازدواج رسول خدا با عائشه در سال سیزدهم بعثت بوده است.

و ابن ملقن بعد از نقل روایت بخاری و استدلال به آن می گوید :

وبني بها بالمدينة في شوال في السنة الثانية .

رسول خدا در سال دوم هجری ، عائشه را به خانه خود آورد.

الأنصاري الشافعي، سراج الدين أبي حفص عمر بن علي بن أحمد المعروف بابن الملقن (متوفاي 804 هـ)، غاية السؤل في خصائص الرسول صلي الله عليه وسلم ، ج 1 ، ص 236 ، تحقيق : عبد الله بحر الدين عبد الله ، ناشر : دار البشائر الإسلامية - بيروت - 1414 هـ - 1993 م.

طبق این نقل ، رسول خدا در سال سیزدهم بعثت، عائشه را به عقد خود درآورده و در سال دوم هجری رسماً با او عروسی کرده است.

از نقل برخی دیگر از بزرگان اهل سنت به این نتیجه می رسیم که ازدواج رسول خدا با عائشه در سال چهارم هجری بوده است. بلاذری در انساب الأشراف در شرح حال سوده ، همسر دیگر رسول خدا صلی الله علیه وآله می نویسد:

وتزوج رسول الله صلى الله عليه وسلم، بعد خديجة، سودة بنت زمعة بن قيس، من بني عامر بن لؤي، قبل الهجرة بأشهر... فكانت أول امرأة وطنها بالمدينة.

رسول خدا بعد از خدیجه، چند ماه قبل از هجرت با سوده بنت زمعه، ازدواج کرد و او نخستین همسری بود که رسول خدا در مدینه با او همبستر شد.

البلاذري، أحمد بن يحيى بن جابر (متوفاي 279هـ)، أنساب الأشراف، ج 1، ص 181، طبق برنامه الجامع الكبير.

از طرف دیگر ذهبی مدعی است که سوده بن زمعه، چهار سال تنها همسر رسول خدا بوده است.

وتوفيت في آخر خلافة عمر، وقد انفردت بصحبة النبي صلى الله عليه وسلم أربع سنين لا تشاركها فيه امرأة ولا سرية، ثم بني بعائشة بعد....

سوده در سال آخر خلافت عمر از دنیا رفت، او چهار سال تنها همسر رسول خدا بود، هیچ زنی و هیچ کنیزی در آن چهار سال با سوده در این امر شریک نبود، سپس رسول خدا با عائشه ازدواج کرد.

الذهبي، شمس الدين محمد بن أحمد بن عثمان، (متوفاي 748هـ)، تاريخ الإسلام ووفيات المشاهير والأعلام، ج 3، ص 288، تحقيق د. عمر عبد السلام تدمري، ناشر: دار الكتاب العربي - لبنان/ بيروت، الطبعة: الأولى، 1407هـ - 1987م.

در نتیجه، عائشه در سال چهارم هجرت (چهار سال بعد از ازدواج رسول خدا با سوده) با آن حضرت ازدواج کرده است.

حال با مراجعه به مدارک و اسناد تاریخی سن عائشه را در هنگام ازدواج بررسی خواهیم کرد:

مقایسه سن عائشه با سن اسماء بنت ابی بکر:

یکی از مسائلی که سن دقیق عائشه را در هنگام ازدواج با رسول خدا به اثبات می رساند، مقایسه سن او با سن خواهرش اسماء بنت ابی بکر است. طبق نقل بزرگان اهل سنت، اسماء ده سال از عائشه بزرگتر بوده و در سال اول هجری بیست و هفت سال داشته است. همچنین در سال هفتاد و سه از دنیا رفته است؛ در حالی که صد ساله بوده است.

ابونعیم اصفهانی در معرفة الصحابة می نویسد:

أسماء بنت أبي بكر الصديق ... كانت أخت عائشة لأبيها وكانت أسن من عائشة ولدت قبل التاريخ بسبع وعشرين سنة.

اسماء دختر ابوبکر، از جانب پدر خواهر عائشه و از او بزرگتر بود، اسماء، بیست و هفت سال قبل از تاریخ به دنیا آمد.

الأصبهاني، ابونعیم أحمد بن عبد الله (متوفاي 430هـ)، معرفة الصحابة ج 6، ص 3253، رقم: 3769، طبق برنامه الجامع الكبير و طبرانی می نویسد:

مَاتَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ سَنَةَ ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ بَعْدَ ابْنِهَا عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ بِلَيَالٍ ... وَكَانَ لِأَسْمَاءِ يَوْمَ مَاتَتْ مِائَةً سَنَةً وَوُلِدَتْ قَبْلَ التَّارِيخِ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً .

اسماء دختر ابوبکر در سال هفتاد و سه و بعد از پسرش عبد الله بن زبیر از دنیا رفت. اسماء در هنگام وفات صد سال داشت، بیست و هفت سال قبل از تاریخ (هجرت) به دنیا آمده بود.

الطبراني، سليمان بن أحمد بن أيوب ابوالقاسم (متوفاي 360هـ)، المعجم الكبير، ج 24، ص 77، تحقيق: حمدي بن عبدالمجيد السلفي، ناشر: مكتبة الزهراء - الموصل، الطبعة: الثانية، 1404هـ - 1983م.

ابن عساکر نیز می نویسد:

كانت أخت عائشة لأبيها وكانت أسن من عائشة ولدت قبل التاريخ بسبع وعشرين سنة

اسماء از جانب پدر، خواهر عائشه و بزرگتر از وی بود، اسماء بیست و هفت سال قبل از تاریخ به دنیا آمده بود.

ابن عساکر الدمشقي الشافعي، أبي القاسم علي بن الحسن ابن هبة الله بن عبد الله، (متوفاي 571هـ)، تاريخ مدينة دمشق وذكر

فضلها وتسمية من حلها من الأمثال، ج 69 ، ص 9 ، تحقيق: محب الدين أبي سعيد عمر بن غرامة العمري، ناشر: دار الفكر - بيروت - 1995.

و ابن اثير مي نويسد:

قال أبو نعيم : ولدت قبل التاريخ بسبع وعشرين سنة.

ابو نعيم گفته: اسماء بيست و هفت سال قبل از تاريخ به دنيا آمده است.

الجزري، عز الدين بن الأثير أبي الحسن علي بن محمد (متوفاي 630هـ)، أسد الغابة في معرفة الصحابة، ج 7 ، ص 11 ، تحقيق عادل أحمد الرفاعي، ناشر: دار إحياء التراث العربي - بيروت / لبنان، الطبعة: الأولى، 1417 هـ - 1996 م.

و نووي مي نويسد:

وعن الحافظ أبي نعيم قال ولدت أسماء قبل هجرة رسول الله صلي الله عليه وسلم بسبع وعشرين سنة .

از حافظ ابونعيم نقل شده است كه گفت: اسماء بيست و هفت سال قبل از هجرت به دنيا آمد.

النووي، ابوزكريا يحيى بن شرف بن مري، (متوفاي 676 هـ) ، تهذيب الأسماء واللغات ، ج 2 ، ص 597 - 598 ، تحقيق : مكتب البحوث والدراسات ، دار النشر : دار الفكر - بيروت ، الطبعة : الأولى ، 1996م

و حافظ هيثمي مي نويسد:

وكانت لأسماء يوم ماتت مائة سنة ولدت قبل التاريخ بسبع وعشرين سنة وولدت أسماء لأبي بكر وسنه إحدى وعشرون سنة.

اسماء در هنگام وفات صد سال داشت، بيست و هفت سال قبل از تاريخ به دنيا آمد، و ابوبكر در هنگام ولادت او بيست و يك سال داشت.

الهيثمي، ابوالحسن علي بن أبي بكر (متوفاي ٨٠٧ هـ)، مجمع الزوائد ومنبع الفوائد، ج 9 ، ص 260 ، ناشر: دار الريان للتراث/ دار الكتاب العربي - القاهرة، بيروت - ١٤٠٧هـ..

و بدرالدين عيني مي نويسد:

أسماء بنت أبي بكر الصديق... ولدت قبل الهجرة بسبع وعشرين سنة ، وأسلمت بعد سبعة عشر إنساناً ... توفيت بمكة في جمادى الأولى سنة ثلاث وسبعين بعد قتل ابنها عبد الله بن الزبير ، وقد بلغت المائة ولم يسقط لها سن ولم يتغير عقلها ، رضي الله تعالى عنها .

اسما دختر ابوبكر، بيست و هفت سال قبل از هجرت به دنيا آمد، هفدهمين فردي بود كه ايمان آورد، در سال هفتاد و سه و بعد از كشته شدن فرزندش عبد الله بن زبير و در حالي كه صد ساله شده بود از دنيا رفت. هيچ يك از دندان هاي او نيفتاده بود و عقلش نيز دچار اختلال نشده بود.

العيني، بدر الدين ابومحمد محمود بن أحمد الغيتابي الحنفي (متوفاي 855هـ)، عمدة القاري شرح صحيح البخاري، ج 2 ، ص 93 ، ناشر: دار إحياء التراث العربي - بيروت.

ابن حجر عسقلاني مي گوید:

852 أسماء بنت أبي بكر الصديق زوج الزبير بن العوام من كبار الصحابة عاشت مائة سنة وماتت سنة ثلاث أو أربع وسبعين .

اسماء دختر ابوبكر، همسر زبير بن عوام كه از بزرگان صحابه بود، صد سال زندگي كرد و در سال هفتاد و سه و يا هفتاد و چهار از دنيا رفت.

العسقلاني الشافعي، أحمد بن علي بن حجر ابوالفضل (متوفاي 852هـ)، تقريب التهذيب، ج 1 ، ص 743 ، تحقيق: محمد عوامة، ناشر: دار الرشيد - سوريا، الطبعة: الأولى، 1406 - 1986.

وقال هشام بن عروة عن أبيه بلغت أسماء مائة سنة لم يسقط لها سن ولم ينكر لها عقل وقال أبو نعيم الأصبهاني ولدت قبل

العسقلاني الشافعي، أحمد بن علي بن حجر ابوالفضل (متوفاي 852هـ)، الإصابة في تمييز الصحابة، ج 7، ص 487، تحقيق: علي محمد البجاوي، ناشر: دار الجيل - بيروت، الطبعة: الأولى، 1412هـ - 1992م.

ابن عبدالبر قرطبي نیز می نویسد:

وتوفيت أسماء بمكة في جمادي الأولى سنة ثلاث وسبعين بعد قتل ابنها عبد الله بن الزبير بيسير... قال ابن اسحاق إن أسماء بنت أبي بكر أسلمت بعد اسلام سبعة عشر إنسانا... وماتت وقد بلغت مائة سنة.

اسماء در جمادي الأول سال هفتاد و سه در مکه و بعد از گشته شدن فرزندش عبد الله بن زبير از دنيا رفت. ابن اسحاق گفته: اسماء دختر ابوبکر بعد از هفده نفر اسلام آورد و در حالی از دنيا رفت که صد سال سن داشت.

النمري القرطبي، ابو عمر يوسف بن عبد الله بن عبد البر (متوفاي 463هـ)، الاستيعاب في معرفة الأصحاب، ج 4، ص 1783 - 1782، تحقيق: علي محمد البجاوي، ناشر: دار الجيل - بيروت، الطبعة: الأولى، 1412هـ..

صفدي می نویسد:

وماتت بعده بأيام يسيرة سنة ثلاث وسبعين للهجرة وهي وأبوها وابنها وزوجها صحابيون قيل إنها عاشت مائة.

اسماء بعد از گذشت مدت کوتاهی پس از عبد الله بن زبير در سال هفتاد و سه از دنيا رفت. پدر، پسر و همسر او صحابي بودند و گفته شده است که او صد سال زندگي کرد.

الصفدي، صلاح الدين خليل بن أيبك (متوفاي 764هـ)، الوافي بالوفيات، ج 9، ص 36، تحقيق أحمد الأرناؤوط وتركي مصطفى، ناشر: دار إحياء التراث - بيروت - 1420هـ - 2000م.

و بيهقي نقل می کند که اسماء، ده سال از عائشه بزرگتر بوده است:

أبو عبد الله بن منده حكاية عن بن أبي الزناد أن أسماء بنت أبي بكر كانت أكبر من عائشة بعشر سنين .

ابن منده از ابن أبي الزناد نقل کرده است که اسماء دختر ابوبکر، ده سال از عائشه بزرگتر بوده است.

البيهقي، أحمد بن الحسين بن علي بن موسى ابوبكر (متوفاي 458هـ)، سنن البيهقي الكبرى، ج 6، ص 204، ناشر: مكتبة دار الباز - مكة المكرمة، تحقيق: محمد عبد القادر عطا، 1414 - 1994.

و ذهبي و ابن عساكر نیز همین مطلب را نقل می کنند:

قال عبد الرحمن بن أبي الزناد كانت أسماء أكبر من عائشة بعشر.

الذهبي، شمس الدين محمد بن أحمد بن عثمان، (متوفاي 748هـ)، سير أعلام النبلاء، ج 2، ص 289، تحقيق: شعيب الأرناؤوط، محمد نعيم العرقسوسي، ناشر: مؤسسة الرسالة - بيروت، الطبعة: التاسعة، 1413هـ..

قال ابن أبي الزناد وكانت أكبر من عائشة بعشر سنين.

ابن عساكر الدمشقي الشافعي، أبي القاسم علي بن الحسن ابن هبة الله بن عبد الله، (متوفاي 571هـ)، تاريخ مدينة دمشق وذكر فضلها وتسمية من حلها من الأماثل، ج 69، ص 8، تحقيق: محب الدين أبي سعيد عمر بن غرامة العمري، ناشر: دار الفكر - بيروت - 1995.

ابن كثير دمشقي سلفي در كتاب البداية والنهاية می نویسد:

وممن قتل مع ابن الزبير في سنة ثلاث وسبعين بمكة من الأعيان ...

اسماء بنت أبي بكر والدة عبد الله بن الزبير... وهي أكبر من أختها عائشة بعشر سنين... وبلغت من العمر مائة سنة ولم يسقط لها سن ولم ينكر لها عقل .

كسانی که با عبد الله بن زبير در سال هفتاد و سه در مکه از دنيا رفتند .... اسماء دختر ابوبکر مادر عبد الله بن زبير ... او از

خواهرش عائشه ده سال بزرگتر بود، در حالی از دنیا رفت که صد ساله بود و هیچ يك از دندان هاي او نیفتاده و عقلش نیز دچار اختلال نشده بود.

ابن کثیر الدمشقي، إسماعيل بن عمر القرشي ابوالفداء، البداية والنهاية، ج 8، ص 345-346، ناشر: مكتبة المعارف - بيروت. ملا علي قاري مي نويسد:

وهي أكبر من أختها عائشة بعشر سنين وماتت بعد قتل ابنها بعشرة أيام ... ولها مائة سنة ولم يقع لها سن ولم ينكر من عقلها شيء، وذلك سنة ثلاث وسبعين بمكة.

اسماء از خواهرش عائشه ده سال بزرگتر بود، ده روز بعد از كشته شدن پسرش از دنیا رفت، در هنگام مرگ صد سال داشت، دندانهایش نیفتاده و عقلش دچار اختلال نشده بود، وفات او در سال هفتاد و سه در مکه اتفاق افتاد.

ملا علي القاري، علي بن سلطان محمد الهروي، مرقاة المفاتيح شرح مشكاة المصابيح، ج 1، ص 331، تحقيق: جمال عيتاني، ناشر: دار الكتب العلمية - لبنان/ بيروت، الطبعة: الأولى، 1422هـ - 2001م.

و امير صنعاني مي نويسد:

وهي أكبر من عائشة بعشر سنين وماتت بمكة بعد أن قتل ابنها بأقل من شهر ولها من العمر مائة سنة وذلك سنة ثلاث وسبعين .

اسماء ده سال از عائشه بزرگتر بود، و در مکه و و کمتر از يك ماه بعد از كشته شدن پسرش از دنیا رفت، در حالی که صد سال سن داشت. اين مطلب در سال هفتاد و سه اتفاق افتاد .

الصنعاني الأمير، محمد بن إسماعيل (متوفاي 852هـ)، سبل السلام شرح بلوغ المرام من أدلة الأحكام، ج 1، ص 39، تحقيق: محمد عبد العزيز الخولي، ناشر: دار إحياء التراث العربي - بيروت، الطبعة: الرابعة، 1379هـ.

اسماء در سال اول بعثت 14 ساله و 10 سال از عائشه بزرگتر بوده است . پس عائشه در سال اول بعثت 4 ساله و در سال 13 بعثت (سال عقد با رسول خدا) 17 ساله و در شوال سال دوم هجرت (سال ازدواج رسمي با پیامبر) 19 ساله بوده است.

از طرف دیگر: اسماء در سال 73 صد ساله بوده ، 100 منهاي 73 مساوي است با 27 . پس در سال اول هجرت، 27 سال داشته است. اسماء از عائشه 10 سال بزرگتر بوده. 10 منهاي 27 مساوي است با 17 .

پس عائشه در سال اول هجرت 17 سال سن داشته است . پيش از اين ثابت كرديم كه پیامبر در شوال سال دوم هجري رسماً با عائشه ازدواج کرده است ؛ يعني عائشه در هنگام ازدواج با رسول خدا 19 سال داشته است.

عائشه، در چه سالي ايمان آورد :

سال اسلام آوردن عائشه نیز، سن او را در هنگام ازدواج با رسول خدا صلي الله عليه وآله مشخص و روشن مي کند . طبق گفته بزرگان اهل سنت، عائشه در سال اول بعثت ايمان آورد و جزء هيچده نفر اولي بود كه به نداي رسول خدا لبیک گفت. نووي در تهذيب الإسماء مي نويسد:

وذكر أبو بكر بن أبي خيثمة في تاريخه عن ابن إسحاق أن عائشة أسلمت صغيرة بعد ثمانية عشر إنساناً ممن أسلم .

ابن خيثميه در تاريخش از ابن اسحاق نقل کرده است كه عايشه در كودكي و بعد از هيچده نفر ايمان آورد.

النووي، ابوزكريا يحيي بن شرف بن مري، (متوفاي 676 هـ)، تهذيب الأسماء واللغات، ج 2، ص 615، تحقيق: مكتب البحوث والدراسات، دار النشر: دار الفكر - بيروت، الطبعة: الأولى، 1996م.

و مقدسي مي گويد:

وممن سبق إسلامه أبو عبيدة بن الجراح والزيبير بن العوام وعثمان بن مظعون ... ومن النساء أسماء بنت عميس الخنعمية

امراة جعفر ابن أبي طالب وفاطمة بن الخطاب امراة سعيد بن زيد بن عمرو وأسما بنت أبي بكر وعائشة وهي صغيرة فكان إسلام هؤلاء في ثلاث سنين ورسول الله ﷺ يدعو في خفية قبل أن يدخل دار أرقم بن أبي الأرقم.

كسانی که در اسلام آوردن بر دیگران سبقت گرفتند: ابو عبیده جراح ... و از زنان اسماء دختر بنت عمیس همسر جعفر بن ابی طالب ... و عائشه که در آن زمان خردسال بود . این افراد در سال سه سال اول بعثت که رسول خدا مخفیانه مردم را به ایمان دعوت می کرد، اسلام آوردند، قبل از آن که رسول خدا وارد خانه ارقم بن ابی ارقم بشوند.

المقدسي، مطهر بن طاهر (متوفاي 507 هـ)، البدء والتاريخ، ج 4، ص 146، ناشر: مكتبة الثقافة الدينية - بورسعيد.

و ابن هشام نیز نام عائشه را جزء کسانی می آورد که در سال اول بعثت ایمان آورده است ؛ در حالی که هنوز کودک بوده است. اسلام أسماء وعائشة ابنتي أبي بكر وخباب بن الأرت وأسماء بنت أبي بكر وعائشة بنت أبي بكر وهي يؤمئذ صغيرة وخباب بن الأرت حليف بني زهرة.

الحميري المعافري، عبد الملك بن هشام بن أيوب ابومحمد (متوفاي 213 هـ)، السيرة النبوية، ج 2، ص 92، تحقيق طه عبد الرؤوف سعد، ناشر: دار الجيل، الطبعة: الأولى، بيروت - 1411 هـ...

اگر عائشه در زمان اسلام آوردنش (سال اول بعثت) ، هفت ساله بوده باشد، در سال دوم هجری (سال ازدواج رسمی با رسول خدا) 22 ساله خواهد شد.

اگر سخن بلاذري را بپذیریم که چهار سال بعد از ازدواج رسول خدا با سوده ؛ یعنی در سال چهارم هجری با آن حضرت ازدواج کرده است، سن عائشه در هنگام ازدواج با رسول خدا 24 سال خواهد شد .

این عدد با توجه به سن عائشه در هنگام ایمان آوردن، تغییر می کند.

بنابراین، ازدواج عائشه با رسول خدا در سن شش و یا نه سالگی از دروغ هایی است که در زمان بنی امیه ساخته شده است و با واقعیت های تاریخی سازگاری ندارد.

مرفوع باشد .

گروه پاسخ به شبهات

مؤسسه تحقیقات حضرت ولی عصر (عج)